

Eesti muuseumide aastaauhindade 2019 laureaadid

Rändauhind suur Muuseumirott - parim ajutine näitus 2019

„Pallas 100. Kunstikool ja kultus“ koos kõrvalprojektiga „Pallaslased Eesti kodudest“

Tartu Kunstimuuseum

Projekti teostajad: Joanna Hoffmann, Hanna-Liis Kont, kõrvalprojektil Hanna-Liis Kont ja Annegret Kriisa

Kujundaja: näituse kujundus – Kaisa Sööt, graafiline kujundus – Valter Jakovski (Ruum 414)

Haridusprogrammi koostaja: Kristel Sibul

Näituse kataloogi koostajad: Joanna Hoffmann, Hanna-Liis Kont

Konsultandid: Eha Komissarov ja Tiiu Talvistu

Näitus „Pallas 100. Kunstikool ja kultus“ esitas uusi vaatenurki legendaarsele Pallase kunstikoolile ning tutvustas tuntud autorite kõrval ka arvukalt vähetuntud kunstnike loomingut ja teoseid, tuues seejuures eriliselt tähelepanu ajaloo unustusse jäänud naiskunstnikele. Kõrvalprojekt „Pallaslased Eesti kodudest“ oli õnnestunud näide kogukonna kaasamisest muuseumitöösse – publikul avanes võimalus avastada seni kodudes peidus olnud põnevaid kunstiteoseid ja neid saatvaid isiklikke mälestusi ning lugusid. „Pallas 100“ näitused esitlesid kunstiklassikat aktuaalsete temade võtmes, tõstatades küsimusi ja pakkudes erinevaid tõlgendusi Pallase tähenduse kohta tänases ühiskonnas.

Rändauhind suur Muuseumirott – parim püsinäitus 2019

„Uri ruumi!“

Eesti Arhitektuurimuuseum

Projekti teostajad: Kadri Klementi, Katrin Koov, Kaire Nõmm

Kujundaja: Kadri Klementi, Katrin Koov, Kaire Nõmm

Institutsioonid: Arhitektuurikool, arhitektuuribüroo b210

Haridusprogrammi koostajad: Kadi Kriit (EAM), Kaire Nõmm, Liisi Vähi (Arhitektuurikool)

Näituse koordinaator: Triin Ojari (Eesti Arhitektuurimuuseum)

Ekspositsiooni teostus: Motor

Illustraator: Teele Strauss (Motor)

Graafiline disain: Maris Kaskmann (Motor)

Videomontaaž: Lauri Laasik (Motor)

Ekspositsiooni projektijuht: Mikk Roben (Motor)

Näituse ehitus: Siltau Systems

Valgustuse juhtimine: Vallo Rähn (Illumination Team)

Installatsioon „Reflexio“: Grete Veskiväli, Krista Dintere ja Rūta Palionytė

Tegu on lastele ja noortele mõeldud uue püsinäitusega, mis õpetab kogema ruumi ja avastama arhitektuuri olemust. Soolalao ajaloolisse võlvkeldrisse loodud keskkond pakub elamusi erinevatele meeltele, suunates kõiki huvilisi arhitektuuri nii nuusutama, katsuma kui kogu kehaga kogema. Suur roll on valguskujundusel, kus valguse ja varjude mängus joonistuvad välja vanad võlvid ning punastest tellistest sambad – kõik muide kaetud alatise soolaka kihiga. See sool on mälestus saja aasta tagusest ajast, kui hoones oli veel Rotermanni Tehastele kuuluv soolaladu, näituse tarbeks on majast valminud ka õpetlikku läbilõiget pakkuv makett. Näitusele siseneja võtab vastu kordumatut ruumielamust pakkuv installatsioon „Reflexio“ (autorid Grete Veski, Krista Dintere ja Rūta Palionytė), kus peegelpõrand koos valgusmänguga laiendab vaataja taju piire ning füüsilise ruumi mõistet. Hoopis teistlaadse kogemuse saab laest langevatest lintidest metsas, millest saab läbi jalutada ning mille tagant leiab ümmarguse kera – turvalise pesa omaette olemiseks. Erinevad eksponaadid suunavad lapsi ära tundma ehitusmaterjale ja - konstruktsioone, mõtlema maja vereringele ning sellele, milliste ruumidega üks või teine lõhn on seotud. Leidub torusid, kust läbi pugeda, ning animeeritud raamat, kus lehte keerates ärkavad ellu nii tuba, tänav kui ka terve linn. Näituse koostajateks on arhitektuurimuuseumis tegutseva Arhitektuurikooli õpetajad, kes suunavad lapsi ruumist mõtlema, koos vaadatakse nii majade sisse kui ka nendest kaugemale – linna ja loodusesse. Näituse valmimisel oli samuti oma sõna öelda õpilastel endil, kes rääkisid, millises ruumis neile meeldiks olla ja mis arhitektuuri juures põnev tundub. „Uuri ruumi!“ avab arhitektuuri tegemise erinevaid tahke alates ideest ja materjalidest kuni reaalse ruumielamuse sünnini.

Muuseumikogu arendaja 2019

Meie keiser, kes sa oled kaugel!

Palamuse O.Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum

Projekti teostajad: Tiina Kivits, Reele Kuuse

Projektiga seotud isikud ja institutsioonid: Produktsioonigrupp OÜ, SA Eesti Vabaõhumuuseum Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut

„Jumal keisrit kaitse sa!“, lauldi siis, kui asju oli veel kodudes vähe, ja need vähesed asjad olid hoole ja armastusega tehtud. Ja kui miski on hea ja vastupidav, siis ei visata seda ka heast peast minema. Õnneks leiti Palamuse vanasse köstrielamusse ja koolimajja just selliseid tsaariaegseid olmeesemeid, mis on alles jäänud tänu meie minevikust hoolivatele inimestele ning on nüüdsest kõigile väljapanduna vaadata. Projektiga seoses konserveeriti või restaureeriti 30 museaali: (pehme mööbel, kummutid, riide- ja puhvetkapp, söögitooolid). Lisaks osteti 78 eset (Lae- ja lauapetrooleumlambid, köögitarbed, majapidamistekstiil, tarbekeraamika). Kokku on hoones eksponeeritud 1363 museaali ja eset.

Konserveerimistö 2019

Maire Männiku skulptuuride pikaajaline restaureerimine näituse jaoks KUMU-s

Eesti Kunstimuuseum

Projekti teostajad: Isabel Aaso-Zahradnikova; Ales Zahradnik

Projektiga seotud isikud ja institutsioonid: Juta Kivimäe (näituse kuraator), Eesti Kunstimuuseum, Tartu Kunstimuuseum, Tartu Ülikooli Muuseum

Pariisis elanud ja end erialaselt teostanud eesti skulptori Maire Männiku kujud saabusid enam kui 100 teosena skulptori poja Erki Männiku kingitusena Eesti Vabariigile 2004. aastal. Pariisist Eestisse jõudes ei olnud Maire Männiku kunstikogu võimalik aastaid avalikkuses eksponeerida. Väga raskete kahjustustega ebatraditsioonilises tehnikas, osaliselt väga suure formaadiga kipsist vabaskulptuure, portreeloomingut ning medalikavandeid (enam kui 60 teost) konserveeriti 10 aastat. Konserveerimistöde eesmärgiks oli tutvustada nimeka väliseesti skulptori loomingut näitusel “Maire Männik. Eesti legend Pariisis”.

Kogukonna sõber 2019

Kalamaja muuseumi ettevalmistamise protsess

Tallinna Linnamuuseum

Projekti teostajad: Kristi Paatsi, Tuuli Silber, Laura Jamsja, Triin Siiner, Reti Meema

Kalamaja muuseum on iseäralik kogukonnamuuseum, mis on loodud esimesest hetkest koostöös kohalike inimestega! Tallinna Linnamuuseum on alustanud protsessi, et luua Kalamajja Eesti esimene kogukonnamuuseum. Töödega alustati 2018. aasta algul, kui tehti ettevalmistusi muutmaks senise Lastemuuseumi kontseptsiooni uueks Kalamaja kogukonnamuuseumiks. Kalamaja muuseumi ettevalmistusprotsess kätkeb erinevaid kogukonda kaasavaid aktsioone: toimunud on kogukonna vajaduste ja ootuste kaardistamine muuseumiloomeks, kohtumisõhtud kogukonna liikmetega, praeguste ja endiste Kalamaja elanike mälestuste, esemete ja fotode kogumine, kaasamisprojektid lastele ja noortele, avalik muuseumi visuaalse identiteedi ja logo valimine, erinevad info jagamise üritused nii lähemale kogukonnale kui laiemalt Põhja-Tallinna elanikele, näitused linnaruumis. Kalamaja muuseum on Eesti esimene omalaadne kogukonnamuuseum, mis on loodud esimesest hetkest koostöös kogukonna liikmetega. Muuseum avatakse 2020. aastal.

Muuseumihariduse edendaja 2019

Vabamu pere e-giid

Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu

Projekti teostajad: Sireli Uusmaa, Aive Peil, Sander Jürisson

Okupatsioonide ja vabaduse muuseumi Vabamu püsinäitust täiendab peredele suunatud e-giidi lahendus ja tegevusleht, mis ühes ekspositsiooni läbivate tegevuskohtadega moodustab Eesti lähimineküügi keerukaid teemasid avava terviku.

Vabamu pere e-giidi põhineb samal süsteemil, mis loodi Vabamu püsinäituse tarbeks ja mis on info edastajana lahutamatuks elemendiks näituse tavatasandil. Peredele mõeldud e-giidi kohandati aplikatsiooni kujundust noorematele külastajatele eakohasemaks ning loodi eraldi sisu, mille teksti autoriks on kirjanik Wimberg ja režissööriks Rasmus Merivoo. E-giidi on üles ehitatud dialoogi vormis muuseumi giidi ja muuseumit külastava lapse vahel, olles rikastatud mõlemapoolsete küsimustega. E-giidi vorm on raadioteatri tüüpi, mängides lisaks osaliste häälele ka helitaustaga. E-giidi heliosa on kokku u 43 minutit, mis omakorda jaotub seitsmesse ossa. Eesti, inglise, saksa, soome ja vene keeles kättesaadav peretasand kõneleb noortele külastajatele mh inimpahede kõige hullematest ilmingutest, kuid eelkõige sellest, et mõelda tuleb oma peaga. Nii nagu vabadele inimestele kohane.

Teadustrükis 2019

Raamat „Johann Köler“

Eesti Kunstimuuseum

Autor/koostaja: Mai Levin

Projektijuht ja toimetaja: Renita Raudsepp

Assistent-toimetaja: Ester Kangur

Graafiline disain ja pilditöötlus: Külli Kaats

Keeletoimetajad: Ester Kangur (eesti keel), Richard Adang (inglise keel), Vitali Belobrovstsev (vene keel)

Tõlkijad: Krista Mits (eesti-inglise), Vitali Belobrovstsev (eesti-vene), Evelina Vedom (eesti-vene), Mai Levin (vene-eesti), Mall Sarv (itaalia-eesti)

Abitoimetajad: Elo Maandi-Puu (Eesti Kirjandusmuuseumi – Eesti Kultuuriloolise arhiivi viited), Kaarel Vanamõlder (peatükk „Köler ja tema aeg“), Liina Lõhmus (Eesti Riigiarhiiv, Johann Köleri perekonnalugu – viited)

Assistendid: Anu Allikvee, Klaire Kolmann

Fotod Eesti Kunstimuuseumi kogusse kuuluvatest teostest: Stanislav Stepaško

Trükikoda: Tallinna Raamatutrükikoda, Printon

Raamat sisaldab põhjalikku artiklit Johann Köleri elu- ja loometeest ja kunstniku praegu teadaolevate teoste illustreeritud kataloogi, mille koostamisel on autor kaasanud arvukalt publitseerimata arhiivmaterjale. Monograafia koostamisel oli eelkõige tähtis anda koondpilt Johann Köleri teostest niisuguses mahus, millist praegusel hetkel tunneme, varustades teoste täpsustatud andmed ka kvaliteetsete teoste reproduktsioonidega. Lisaks Eestis asuvale Köleri pärandile on monograafias esmakordselt koondatud ja värviliste fotodega esitatud ka väljaspool Eestit, põhiliselt Venemaa muuseumides ja muudes asutustes paiknevaid teoseid. Kõrgtasemel tehnilisi võimalusi kasutades fotografeeriti spetsiaalselt raamatus avaldamiseks uuesti Eesti muuseumides asuv Köleri pärand ning raamatu

trükkimisel on kasutatud H-UV-värvide tehnoloogiat, mis võimaldab värvitudlikult reprodutseerida kunstniku detailirohkeid teoseid. Monograafia lisades on avaldatud 1900. aastal Peterburi Kunstide Akadeemias toimunud Köleri postuumse mälestusnäituse kataloog, samal aastal Peterburis aset leidnud oksjonil enampakkumisel olnud Johann Köleri teoste nimekiri ja ülevaade Köleri esinemistest näitustel.

Teadusüritus 2019

Konverents “MÄSSU KAUDU VABASSE RIIKI: 100 aastat 1919. aasta Saaremaa mässust”

Saaremaa Muuseum.

Projekti teostaja: Piret Hiie-Kivi

1919. aasta mäss Muhu- ja Saaremaal on traagiline ja vastuoluline sündmus Eesti Vabadussõja ajaloos ning täielikult sellele pühendatud ajalookonverents oli esimene iseseisvuse taastanud Eesti Vabariigis. Kuressaare Teatri hoones toimunud konverentsi eesmärk oli asetada 1919. aasta sündmused laiema rahvahulga jaoks uude valgusesse. Konverentsist võttis osa ligi 160 inimest ning 100 aasta tagused sündmused viisid kohati tuliste diskussioonideni esinejate ja publiku vahel, sest esivanemate saatus seoses mässuga tekitab kohalikes endiselt tugevaid emotsioone. Oluline on sündmuse laiapõhjaline käsitlemine, sest lisaks konverentsile avati teatrimajas samanimeline näitus (kuraator Piret Hiie-Kivi, teostus STEAM Exhibitions OÜ), ajalehes Saarte Hääl avaldati mässu ajaloo kohta kuueosaline artiklisari (autorid Piret Hiie-Kivi ja Eda Maripuu) ning Kuressaare Teatril valmis mässust kõnelev uuslavastus „Tasa, vaikselt sõudvad pilved...“ (autor Urmas Lennuk, lavastaja Raivo Trass), mis esietendus paar nädalat pärast konverentsi.

Muuseumiarendaja 2019

Haapsalu linnuse rekonstrueerimine

Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid

Projekti teostaja: Kaire Tooming

Projektiga seotud isikud ja institutsioonid: Anton Pärn, Jaak Mäll, Vana Tallinn OÜ, KAOS Arhitektid OÜ, Restor AS, P.P. Ehitusjärelevalve OÜ, Studio Studio OÜ, HN Steel OÜ, Red Hat Group Design OÜ, Klaasiexpress OÜ

Haapsalu piiskopilinnuse pealinnuse arendustööd on toonud Eesti muuseumimaastikule nii külastajasõbraliku kaasaegse muuseumi kui ka põneva arhitektuuriga hoone, kus 13. sajandi keskpaigast pärinevad linnuse varemed ja kaasaegne arhitektuur teineteist täiendavad. Muuseum tutvustab keskaegse väikeriigi, Saare-Lääne piiskopkonna lugu. Oodatud on kõik, sest tegemist on ühe ligipääsetavamaga linnusega Eestis!

Soomusrong nr 7 „Wabadus“

Eesti sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum

Projekti teostajad: Eesti sõjamuuseumi – kindral Laidoneri muuseumi (ESM) ja EV100 programmi juhtkomitee (EV100) ning projektimeeskond: Hellar Lill (ESM), Patrick Rang (ESM), Anu Viltrop (ESM), Siim Õismaa (ESM), Margus Kasterpalu (EV100), Toomas Kiho (EV100), Tiit Pruuli (EV100), Jaanus Rohumaa (EV100)

Projektiga seotud isikud ja institutsioonid: AS Operail, AS Eesti Raudtee, Edelaraudtee AS, Kaitseliit, mitmed teised muuseumid ja militaarpärandiga tegelevate kodanikuühendused ning rongi ligi neljakümne peatuskoha omavalitsused.

Soomusrongi taastamine Eesti Vabariigi sajandaks aastapäevaks oli kõigepealt vaid unistus! Tänu paljude inimeste julgusele, innule ning suurele tööle sündis ime, mis rongi möödunud aastaks Eesti raudteedele liikuma tõi. Rongil olev näitus räägib soomusrongide ja Vabadussõja ajaloost ning meie riigi sünniloost – seda nii elavalt, et nii mõnigi laps arvas rongi temani jõudvat otse saja-aasta tagusest lahingust ning tundis siirast rõõmu, et rongil olevad giidid on eluga pääsenud! Just koostöö ning tükike käega katsutavat ajalugu teebki soomusrongist erilise kingituse meile kõigile.

Visit Estonia kõige külastajasõbralikuma muuseumi eriauhind Rotilõks 2019

Sihtasutus Eesti Lennundusmuuseum

EASi turismiarenduskeskuse kõige külastajasõbralikuma muuseumi eriauhinna Rotilõks pälvis Eesti Lennundusmuuseum. „Muuseum asub väikeses maakohas Lõuna-Eestis, kuid meelitab edukalt külalisi suurematest linnadest kaugemale. Selle vedaja Mati Meos on oma ala fanaatik ja ambitsioonikas visionäär,“ ütles EASi turismiarenduskeskuse direktor Margus Sameli. Lennundusmuuseumi korraldatud Eesti Lennupäevad on Baltikumi suurim lennundusüritus. Läänud aastal külastas kahepäevast sündmust 15 000 inimest, neist üle 10% lätlased. „Rahvusvahelisele publikule huvipakkuvad sündmused tekitavad meie külalistes harjumust Eestis käia. Eelkõige korduvkülastustel põhinebki meie naaberriikide turism Eestisse, millest saavad tulu paljud inimesed ja turismiettevõtted,“ lisas Sameli.

